

DICTAMEN DEL CONSELL CONSULTIU DE LA GENT GRAN DEL BAIX LLOBREGAT

La seguretat des de la perspectiva de les persones grans

Una societat avançada ha de tenir en compte el valor de les persones grans, promoure el seu rol actiu i tractar-les amb dignitat i respecte.

Les persones grans hem de poder exercir amb llibertat i responsabilitat els nostres propis drets, tal com recull la Carta de Drets i Deures de la Gent Gran de Catalunya, aprovada pel Govern de la Generalitat l'any 2003, on s'especifica com a **drets inherents de les persones grans la dignitat, la independència, l'autorealització, l'assistència i la participació**. Per aconseguir-ho, la seguretat esdevé un element essencial. Les persones grans hem de poder viure en un entorn de confiança que ens permeti exercir plenament els nostres drets.

De fet, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya a l'article 40.6, ja estableix que els poders públics han de garantir la protecció de les persones grans per tal que puguem tenir una vida digna, independent i participar en la vida social i cultural, atribuint a la Generalitat de Catalunya competències suficients en matèria de seguretat per poder fer efectiu l'esmentat mandat estatutari.

El Pla integral de seguretat de les persones grans de Catalunya (2015-2018) defineix la seguretat de les persones grans com ***“La possibilitat de dur a terme les activitats quotidianes lliure de qualsevol tipus d'agressió externa, sigui humana o natural, i amb dignitat”***.

Actualment, les polítiques de seguretat adreçades a les persones grans es centren en la prevenció i detecció de situacions de risc, i en articular mecanismes de resposta quan es vulneren els nostres drets, però aquestes polítiques estan encara lluny de poder donar resposta a les necessitats reals de seguretat que tenim les persones grans. Cal destacar en aquest àmbit un element clau: la manca de normativa específica que garanteixi una adequada resposta, la protecció dels

professionals, els recursos necessaris i en definitiva, la garantia de que les persones grans podrem viure amb seguretat.

La majoria de les persones grans del Baix Llobregat som plenament autònomes. La disminució d'aquesta autonomia i les situacions de dependència en major o menor grau, esdevenen un important factor de risc per a la nostra seguretat.

Però un dels aspectes més importants a analitzar quan s'aborda la seguretat de les persones grans són les situacions de solitud no desitjada o aïllament. A Catalunya, un 37,4% de les dones de 75 anys i més viu sola, un 18% en el cas dels homes. Són doncs majoritàriament les dones, les que es troben en aquesta situació, que incrementa el sentiment d'inseguretat.

Cal tenir en compte també que les pensions mitjanes de la població jubilada del Baix Llobregat són inferiors a les de la província de Barcelona i de Catalunya. A més, existeix una bretxa entre dones i homes en relació a les pensions contributives. Al Baix Llobregat l'any 2019, els homes van rebre una pensió mitjana de 1.508 €, mentre que les dones van rebre una pensió de jubilació mitjana de 836 €. La pensió mitjana de viudetat es situa en 670 €.

Les pensions són doncs, un dels factors que influeix amb més força en les situacions de pobresa, vulnerabilitat i exclusió social de moltes persones grans, i són principalment aquestes situacions les que provoquen accidents en la llar, pobresa energètica, etc, que tenen conseqüències molt greus en les nostres vides. **De fet a la majoria d'habitatges on es donen situacions d'emergència que requereixen la intervenció de bombers, hi viuen persones grans.** D'aquests fets n'hem tingut uns quants exemples enguany a la comarca. D'aquí la importància d'assegurar la presència d'aquest cos a tot el territori, i d'assegurar una dotació suficient d'efectius i recursos als parcs de bombers del Baix Llobregat. Dit això, fem nostra la històrica reivindicació d'un nou parc de bombers a Vallirana, ja que és evident que des del de Sant Feliu de Llobregat és difícil poder arribar amb prou rapidesa per atendre les situacions d'emergències dels municipis de la zona de les muntanyes de l'Ordal.

D'altra banda, un [informe publicat per l'Organització Mundial de la Salut \(OMS, 2019\)](#) exposa que una de cada sis persones grans pateix maltractament al món i el 33% de les persones grans que viuen en residències són víctimes d'abusos. Al nostre país les xifres baixen, tot i que malauradament no existeixen gaires estudis que ho

certifiquin, la majoria de situacions de maltractament cap a persones grans queden ocultes.

El Servei Especialitzat d'Atenció a les persones grans o en situació de fragilitat del Consell Comarcal del Baix Llobregat va atendre l'any 2021, 42 casos de persones grans en situació de maltractament. D'aquests, la majoria tenien a veure amb maltractaments físics i psicològics i amb negligència i conductes de risc. També hi tenen força incidència el maltractament econòmic.

Altres àmbits importants que cal tenir en compte quan s'analitza la seguretat de les persones grans són l'urbanisme i el trànsit als municipis. En general, l'urbanisme no ha sabut adaptar-se a les necessitats de les persones que vivim als pobles i ciutats, tot i que, en el cas de les persones grans, està demostrat que el fet de poder moure'ns amb llibertat incrementa la nostra qualitat de vida, la salut, reforça la nostra autonomia personal i les possibilitats de tenir una vida social activa. **És indispensable incorporar la perspectiva de les persones grans a l'urbanisme dels pobles i ciutats del Baix Llobregat.**

Alguns exemples d'aquesta manca de perspectiva a l'urbanisme són: una deficient senyalització dels carrils bici i dels encreuaments d'aquests carrils amb la resta de vies, especialment les de vianants, els espais de vianants es troben en molts casos envaïts per terrasses que dificulten la mobilitat, hi ha poc control als patinets i altres vehicles de mobilitat personal i una gran manca de civisme, a més de desconeixement de les normatives de circulació d'aquest tipus de vehicles, són molt poques les baranes en carrers amb pendent, manca de lavabos públics, manca de bancs i zones d'ombra a les rutes urbanes per caminar, etc.

Pel fa al trànsit, els accidents de circulació són una de les principals causes de mort entre les persones grans segons l'OMS. De fet, a Espanya i a Catalunya, l'índex d'accidentalitat de les persones majors de 65 anys ens situa com a grup de risc, especialment en la nostra condició de vianants en els entorns urbans. Els atropellaments són la segona causa de mort viària i les principals víctimes també som les persones grans. Aquí també es fa palesa la necessitat d'incorporar la perspectiva de les persones grans a les polítiques de trànsit i circulació.

Cal assenyalar també que les persones grans som objectiu habitual d'estafes, furts, estrebades, etc. Són necessàries d'una banda, més presència i vigilància policial de

proximitat als espais on es cometen habitualment aquest tipus de delictes, com per exemple els caixers automàtics, i més informació i conscienciació sobre les mesures de protecció i seguretat al nostre abast. Constatem un gran desconeixement i percepció d'inseguretat de les persones grans.

I per últim, volem referir-nos a la seguretat en l'àmbit de les noves tecnologies. Segons dades de l'Institut Nacional de Tecnologia i Societat, una quarta part de les persones majors de 74 anys utilitza internet habitualment a tot l'Estat. Les principals activitats tenen a veure amb la comunicació i l'accés a la informació, però també s'utilitza internet per consultes sobre bens i serveis, banca digital o xarxes socials.

En un món on la tecnologia avança a un ritme de vertigen és principal assegurar la seguretat digital de la ciutadania, ja que, segons dades de la Fiscalia, estan augmentant els delictes relacionats amb la criminalitat informàtica, especialment les estafes i els fraus. Per aquest motiu són més necessàries que mai les formacions sobre noves tecnologies especialment adreçades a les persones grans.

D'acord amb tot allò exposat, el Consell Consultiu de la Gent Gran del Baix Llobregat reivindica que:

1. Els poders públics han de garantir la seguretat de les persones grans, entesa com la possibilitat de dur a terme les activitats quotidianes lliure de qualsevol tipus d'agressió externa, sigui humana o natural, i amb dignitat.
2. És necessària més presència policial de proximitat als nostres pobles i ciutats, i més accions de comunicació, informació i sensibilització adreçades a les persones grans en matèria de seguretat.
3. Més efectius i recursos a forces i cossos de seguretat: Mossos, policies locals, bombers, etc. i la construcció d'un nou parc de bombers a Vallirana.
4. Les persones grans som objectiu habitual d'estafes, furts, estrebades, etc., fet que s'ha de tenir molt en compte en el disseny i planificació de les polítiques públiques de seguretat i en la resposta de les forces i cossos de seguretat.
5. Les persones grans han de conèixer quins són els seus drets i com poden exercir-los amb plena autonomia i llibertat, pel que són necessàries accions de comunicació i informació específiques.
6. Són necessaris més tallers informatius per a les persones grans, sobre els aspectes de seguretat més rellevants: seguretat ciutadana, seguretat del

- trànsit, seguretat digital, seguretat a les llars, prevenció dels maltractaments a les persones grans, etc.
7. És necessari impulsar i crear xarxes de suport mutu en col·laboració amb entitats i ciutadania.
 8. S'ha d'invertir en el desenvolupament de recursos tecnològics que facilitin el dia a dia de les persones grans i assegurar l'accés a recursos tècnics que poden esdevenir elements de vital importància en situacions d'emergència, com per exemple els detectors de fum a totes les llars on visquin persones grans, especialment si viuen soles.
 9. És necessària una actualització urgent de les normatives que permeten abordar els casos de maltractament a les persones grans, en especial de les lleis d'enjudiciament criminal, de protecció de dades i de serveis socials.
 10. Cal millorar la prevenció, detecció i actuació en casos de maltractament a les persones grans, reforçant la formació a professionals i resta d'agents clau, les campanyes d'informació i sensibilització i el reforç dels serveis d'atenció especialitzats, com per exemple el Servei Especialitzat d'Atenció a les Persones Grans o en Situació de Fragilitat del Consell Comarcal.
 11. És imprescindible adequar els reglaments i normatives de circulació dels patinets i altres vehicles de mobilitat personal, i exigir que les persones que els utilitzen reben formació específica i coneixen suficientment la normativa. També són molt necessàries campanyes de sensibilització i conscienciació que fomentin el civisme i el respecte als vianants i alertin del perill que suposen aquests tipus de vehicles si no s'atén a les normes de trànsit i mobilitat urbana.
 12. És necessària una auditoria urbanística des de la perspectiva de les persones grans a tots els municipis del Baix Llobregat, fent especial incidència als espais públics que utilitzen habitualment o majoritàriament les persones grans: camins, places, zones comercials, casals i altres equipaments, etc.

Baix Llobregat, desembre 2022